

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
Hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybecskerek, 1904.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolvasó szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

XXXIII. évfolyam. 57. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12
Negyedévre — — — — 6
Egy hónapra — — — — 2
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

■ kiadóhivatalban fogadtatnak el.
■ Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Csütörtök, március 10.

Nagybecskerek hanyatlása.

Nagybecskerek, március 10.

Városunk egyik előkelő polgárának kezéből vettük az alábbi Nagybecskerek életviszonyait tárgyaló cikket, a melyet itt közlünk, ha egyben-másban nem is osztozunk az író nézetével és fejtegetéseivel:

I.

(N.) Hogy Nagybecskerek az utolsó évtized alatt közgazdasági és magángazdasági szempontból hanyatlott és napról-napra hanyatlik, azt mindnyájan érezzük, akik a gazdasági élet lüktetéseit figyelemmel kísérjük; és mindnyájan aggódva nézünk, akiket e folytonos hanyatlás hatásai közvetve vagy közvetlenül érintenek. Ez a hatás leginkább észlelhető az ingatlanok értékének csökkenésében; de érezhető az másutt is, az iparosok és kereskedők sanyaru üzletviszonyaiban és fizetéseiketelen-ségében, egyes kereseti ágak teljes pangásában, az egészségtelen hitelben.

E sorok írója már vagy egy emberöltőre emlékszik vissza és anélkül, hogy elfogult volna, anélkül, hogy „laudator temporis acti” lenne: konstatálni kénytelen azt, hogy a 80-as évek közepe jelöli meg azt az időpontot, amelytől kezdve városunk gazdasági hanyatlása folytonosan és rohamosan halad előre; mert a 80-as évek közepe előtt városunk áruforgalma, amint azt a statisztika mutatja, aktív volt, azóta passzív és emellegpasszivitás százaléka évről-évre növekszik.

Kutassuk e jelenség okait!

Városunkban az utóbbi évtizedek alatt alapított egyetlen vállalat sem sikerült. Kezde a bégi vonatohajó részvénytársaságon, a téglavető részvénytársaságon, a Sörga-féle rétbérleten, a városunkból kiinduló marillavölgyi gyógyintézetben, a gépgyáron, egészen a szőnyeggyárig: valamennyi ipari alkotás a vállalkozók tökéjének vagy tökéje nagyobb részének elvesztésével végződött. Ezek a százezrekre menő tökéik teljesen veszendőbe mentek. A nagybecskerek—nagykikindai vasutnak egyébként, kényelmi és személyforgalmi tekintetből üdvös megnyitása megkezdette és a torontáli helyi érdekű vasutaknak kifejlesztett hálózata folytatta és főleg a módos—temesvári vonalnak megnyitása betetőzte azt a decentralizáló hatást, amely városunkat transito-állomássá alacsonyította le, ahelyett, hogy mint a megyei vidék és központ között természetesen lenni kellő és nemcsak gazdasági, hanem adminisztratív és igazságszolgáltatási szempontból indikált összeköttetés megkivánná: valódi székhelylé, centrummá tette volna.

Nagybecskerek áruforgalma a vasutak előtt magában a városban bonyolított le és így ezen áruforgalom értékéből egy bizonyos hányad lerakódott magában a városban: kapott abból a rőfős, a fűszeres, a ruhakereskedő, a gyógyszerész, a korcsmáros... Ma ez másként van. Az áru-, különösen a gabonaforgalom nagy részt átmenetű jellegű és abból magának a város ipari, kereskedői és egyéb foglalkozási ágban tevékeny népének vajmi kevés a haszna.

Nem akarjuk ezzel a vasutaknak minden irányban való kiépítését kárhóztatni; mert hiszen obskurus gondolkodásra vallana a vasúti sinek közgazdasági fontos-

ságát elvitatni: hanem városunkra nézve elvitázhatatlan tény az, hogy a vasutak nálunk centripetális hatás helyett centrifugális hatást idéztek elő, amit azután még nagyobbított a helytelen és városunk érdekeivel homlokegyenest ellenkező vasuti menetrend-politika. Csak egy példát! Mióta a módos—temesvári vasut megnyílt, bárán el lehet mondani, hogy Szárcsától kezdve a vidék kereskedője, iparos, vevője, nem Nagybecskerekre, hanem Temesvárra gravitál és innét elégti ki szükségletét és ezt Nagybecskerek sanyli meg; gazdaságforgalmi szempontból a Szárcsától északra eső rész városunkra nézve haszontalan területté vált; mert a vasuti menetrend Temesvár felé sokkal előnyösebb, mint Nagybecskerek felé: és így természetesen arra felé tereli az érdekeket.

Ehez a központtól elterelő hatáshoz még más tényezők is járulnak. Például: Szárcsát, az amugy is óriási területű, egész Bánlakig nyúló módosi járásbiróságához csatolták, ami azt a községet természet-szerűen Módosra hajtja és gy forgalmát szintén oda és Temesvárra irányítja. Ellenben a közel eső Perlasz, Orlovát, Rudolfsnádsib. községek a megyei központtal való vasuti összeköttetésből teljesen ki vannak zárva és így a titel—ujvidéki vasut megnyitásával az érdekeltek kényelmi és olcsósági tekintetnél fogva más megyére és más városokra, Titelre és Ujvidékre utalvák, a városunkkal való érintkezéstől elzárva. Melencétől kezdve pedig a megye északi része Törökbecsére, Nagyikindára, Szegedre törekszik.

Persze, ezen központtól elfutó hatásoknak nagy része Nagybecskerek szerencsétlen fekvésére is vezethető vissza; ámde ha történet és hagyomány Nagybecskereket tették a megyei és a pénzügyi igazgatás központjává, ha itt van a megye déli részének törvényszéke, ha a Béga és az ezt fölvevő Tisza, városunkat abba a kedvező helyzetbe juttatták, hogy az legalább a megye déli részének kereskedelmi emporiuma legyen, ha a kulturális intézmények góca is itt van: akkor ez a város megérdemelné azt, hogy a vasutak menetrendje akkép irányítsák, hogy az kedvező legyen a megye székhelyének forgalmára és ennek emelkedésére, hacsak nem akarjuk Nagybecskereket Csongrádmegyeyégi székhelyének, Szegednek sorsára degradálni.

Röviden pedzettük, de nem meritettük ki azokat az okokat, amelyek városunk hanyatlását okozták; ezeknek kimerítése nagyon messzire vezetne. Annyi tény, hogy azok a tényezők, amelyek a város lakóinak, ezek nagyobbik átlagának elvagyontalanodását, lakói hitelképességének és hitelének tulfeszítését és a vagyoni átlag értékcsökkenését előidézték, egyre-másra szaporodnak; míg viszont oly tényezők alkotása, amelyek a vagyoni mérlegre lendítőleg folynának be, részint elhanyagoltatott, részint meg sem kíséreltetett. Maga a város, mint politikai testület, szegény; budgetjét jobára pótdokból fedezi és így ilyen tényezők megteremtésére materiális eszközzel nagy mértékben nem hathat be, legfőleg hatósági tekintélyével, pártfogólag és kezdeményezőleg működhetik közre. Hogy mi módon? — arra nézve bizonyos irányokban megadta az eszmét városi képviselőtestü-

tünknek egy buzgó tagja, aki maga is nagyon jól tudja, hogy indítványával nem merítette ki a teendő egész komplexumát és aki bizonyára szívesen veszi, hogy ideáiboz mások is toldanak ujjabbakat.

Nem hisszük, hogy valaki tagadná a nagybecskereki ingatlanok értéksökkenését. Aki pedig tagadná, azt legfőleg néhány birtokeladás tévesztet meg s amely az eladóra nézve azért volt előnyös, mivel a vevő érdeke a vásárlást magasabb ár mellett is, mellőzhetetlenné vagy indokolttá tette. Nem szabad valamely tünet szabályosságát sporodikus esetekkel kétségbe vonni.

Általános tünet pedig városunkban az, hogy az ingatlanoknak (telekkönyvi adataink támogatják!) mintegy 60%-ka bankadós-sággal van megterhelve; úgy, hogy a tulajdonos hosszú időn át ingatlanának járadékát a bankteher és az adók és költségek törlesztésére kénytelen fordítani és így ingatlanának csupán kezelője, de tényleg a banknak, államnak, községnek ispánja.

Általános tünet, hogy az építkezési kedv annyira ragadta a háztulajdonosokat, hogy nemcsak maguknak teremtettek kényelmet, talán viszonyaiknak sem megfelelően kényelmes otthont, hanem házbér-spekulációba mentek bele és mivel a bérben lakók száma különböző okokból (teszem azt, a torontáli helyi érdekű vasutak zömének Szegedre költözésével) megcsökkent: tömredék az üres lakás. A kínálat eképp nagyobb lévén a keresletnél, e körülmény a bérek csökkenésére, az ingatlanjáradék megcsökkenésére, a házigazdák minuéndó-licitációjára vezetett. De azért a kölcsöntörlesztés terhe megmaradt.

Általános tünet, hogy a városi parasztgazda nem szereti a mezei munkát, őt is magával ragadja a civilizáció átka, a renybeség, az urhatnamság, a fényűzés. Évről-évre szaporodik a feles és haszonbérmevelés, az allodiális gazdálkodás csökken. Ez károsan hat a földjáradéka és így csökkenti a föld értékét.

Általános tünet, hogy egyes iparágak és kereskedések terén szükségtelen és így természetesen káros verseny keletkezett: egymás hátán vannak fűszerkereskedők, divatárusok, ruhakereskedők, aminek az a következménye, hogy mindnyájan tengődnek és a fennállás esélyeivel küzdenek.

Példa kedvéért, nevek és számok említése nélkül, állításunk bizonyítására, valamennyi nagybecskereki ingatlanokra vonatkozó adataink közül csak néhányat sorolunk föl. Végig megyünk egy utcán.

A házon 25.000 korona törlesztéses kölcsön van: forgalmi értéke jelenleg legfőleg 40.000 korona; bérjövödelme 2000 korona. — A másik házon 20.000 korona törlesztéses kölcsön van, értéke legfőleg 40.000 korona; bérjövödelme 1600 korona. — A harmadik ház vételára 50.000 korona volt, terhe 46.000 korona; bérjövödelme 2500 korona. — A negyedik ház vételára 42.000 korona volt; jelenlegi forgalmi értéke legfőleg 35.000 korona; bérjövödelme — 33.000 korona jelzálogi teher mellett — 1800 korona. — Az ötödik ház vételára volt 20.000 korona, jelenleg 16.000 koronáért kinalják; 12.000 korona törlesztéses kölcsön van rajta és bérjövödelme 920 korona. — Hogy ezek az ingatlanok mily kevésbé jövödelmezők és mily nehezen bírják el az adón és tatarozási költ-

ségen felül a rajtok levő kölcsönt és annak annuitásait? — ahhoz számítani tudó embernek nem kell kommentár! — Elég arra utalni, hogy a nagybecskereki pénzügyintézetek kénytelen-kelletlen árverési vevői lettek egész sereg háznak és nem bírnak rajtok tudni.

Magától értődik, hogy a termőföld nincs ilyen nagymérvű érték deteriorációnak kitéve; mivel a föld hozadéka nem a helyi, szűk korlátok közt mozog, mint a házé, hanem viláfgazdalmi cikk: mindazonáltal az általános üzleti pangás, a hiteli kimerültség, majd érezteti hatását a földek adásvételében is.

Ne tegyük össze tétlenül kezeinket, hanem lépünk már egyszer a cselekvés terére: közös a hátrány, közös az érdek, közösnek kell lenni az akciónak is.

Hogy miképp? erről a jövő cikkben.

Negyven évi szolgálat után.

— Kitüntetett tanító. —

Nagybecskerek, március 10.

Negyven évi nehéz, de becsületos munka részesült most a királyi kitüntetésben. Tanítót tüntetett ki a királyi kegy abból az alkalomból, hogy negyven évig magyar hűséggel szolgálta hazáját a tanügy terén; azon a pályán, mely görögös és tövisekkel van kirakva.

Osztie András módosi r. k. tanító a kitüntetett, akinek, mint már közöltük, a király a koronás érdemkeresztet adományozta.

A délvidék tanítóságának egyik legösmeretebb alakja a kitüntetett tanító, aki nemcsak a paedagogia terén, de a közügy minden ágában lankadatlan buzgalommal és szívós kitartással küzdött a magyarságért és a közjóért itt a délvidéken.

Negyven év — majdnem egy emberöltő. Negyven évig működni, mint tanító — több egy emberöltőnél. És ebből a negyven nehéz évből harminchat évi működés esik Módos községére, ahol Osztie András közszeretnek és népszerűségnek örvend. A magyarság buzgó terjesztéseért csak közelebb részesült miniszteri elismerésben.

A királyi kitüntetés nemcsak megyénkben, de bizonyára az egész délvidék tanítósága és tanügybarátai körében osztatlan, nagy örömet fog kelteni. Az érdemkeresztet nagy ünnepek kíséretében fogják átadni a kitüntetett tanítónak Módoson, ahol külön rendező-bizottság alakul a polgárság és a jubiláló tanító nagyszámu tanítványai köréből.

Életrajzi adataiból kiemeljük a következőket: Osztie András Kis-Teremián (Torontál vármegye) született 1845. évi augusztus hó 24-én, iskoláit Szegeden végezte ahol 1863-ban tanítói oklevelet is nyert. Másfél évig Buziáson, Hollósy Antal földbirtokosnál mint nevelő működött, a család nagy meglepedésére, a mikor 1865. évi március hó eisején, bold. Schlauch Lőrincz biboros püspök akkori temes-gyarmathai esperes-plébános Temes-Gyarmathán tanítónak kinevezte és 1867. évi szeptember hó végéig működött, Schlauch esperes ajánlata folytán 1867. évi október havában Módoson, az elemi iskola első osztályához megválasztott egyhangulag és nemsokára rá 1870-ben ismét egyhangulag, az akkori még szokásos, főtanítója és a r. kath. hitközség kántora lett. Negyven évi tanítói munkásságából hosszú harminchat évet Módoson töltött, ahol egy társadalmi és kulturális, mint közgazdasági, de a közegészségügy terén is lankadatlan buzgalommal és kitartó szorgalommal működött.

A kitüntetett tanítót, mint Módosról jelentik, máris elhalmozták minden oldalról szerencsekívánatokkal. Az első közt volt Csávossy Béla udvari tanácsos, a párdányi kerület népszerű és közkedvelt orsz. képviselője, a következő sorokat intézte a kitüntetéshez:

Igen tisztelt barátom!

Én kívánok első lenni, ki a jól megérdemelt legmagasabb kitüntetéshez legőszintebben üdvözlöm.

Isten tartsa még igen soká a közügy javára és családja boldogítására.

Szívélyes üdvözléssel, igaz tisztelője,

Csávossy Béla.

Az üdvözlők sorában van még megyénk számos előkelősége, valamint a csanádi egyházmegye részéről dr. Engels János prépost-kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő is küldött üdvözlő táviratot.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 órától 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádifürdő egész nap nyitva marad.

— **Bírósági áthelyezés.** Az igazságügyminiszter Bartha Kálmán alibunári eljárásbírót ugyanazon minőségben Temesvárra helyezte át.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A tiszaszentmiklósi dalegyesület alapszabályait a m. kir. belügyminiszter a bemutatási záradékkal ellátta.

— **Izraelita isteni tisztelet.** A helybeli izr. templomban holnap, f. hó 11-étől kezdve további intézkedésig a péntek esti isteni tisztelet mindenkor 1/2 órákor kezdődik.

— **Nyilvános köszönet.** A Torontálmegyei takaré- és hitelbank a nagybecskereki jótékony nőegyletnek 100 korona adományt küldött át, mely adományért hálás köszönetét fejezi ki az elnökség.

A Torontálmegyei takaré- és hitelbank tek. igazgatósága szives volt a nagybecskereki főgimnáziumi deáksegélyező egyesülete javára 50 koronát utalványozni. E nemeslelkű adományért hálás köszönetet mond az intézet igazgatósága.

A torontálvármegyei takaré- és hitelbank tekintetes igazgatósága a helybeli m. kir. állami polgári, s az állami felső kereskedelmi iskola deáksegélyező egyesülete részére 50—50 koronát volt szives adományozni. Fogadják a fentnevezett pénzügyintézet nagyérdemű igazgatósága szives pártfogásáért iskolánk hálás köszönetét. Az áll. polg. és felső keresk. isk. igazgatósága.

— **Eljegyzés.** Tolvetth Oszkár nagybecskereki bankhivatalnok tegnap eljegyezte Giffinger Annuska kisasszonyt.

— **Regatta-mulatság.** A „Torontál” hajós- és korecsolyázó-egylet tegnap este a kaszinó kistermében táncestélyt rendezett. A milyen egyhanguan, szárazon hangzik így e tudósítás, épp ellenkezőleg fényesen és rendkívül jókedvűen folyt le az. A bójtben rendezték, de a farsangban sem sikerülhetett volna szebben, jobban, Elegáns, kedélyes, páratlan volt. Az estély fényét nagyban emelte, a mulató kedvet fokozta az, hogy az egylet egyik alapítója s örökös díszelnöke Rónay Jenő nejevel együtt berándult a mulatságra. Kitérő örömmel, nagy lelkesedéssel fogadták őket a résztvevők. A táncestély rendezése körül dr. Mihálovits Pista m. aljegyzőt illeti az elismerés. A tánc Milán és bandája kitünő muzsikája mellett a reggelig, világos reggelig tartott. Ott voltak:

Asszonyok: Dr. Balás Ivánné (Elemérről), dr. Dellimanics Lajosné, dr. Haidegger Lajosné, Hertelendy Ferencné, Jankó Ágostonné, Kun Aladárné, Marton Andorné, dr. Mihálovits Ödönné, br. Pászthory Árpádné, Rónay Jenóné (Kis-Zomborból), dr. Stassik Ferencné, dr. Steinbach Béláné, Zsiross Imréné.

Leányok: Bakálovich Eivira, Haidegger Valér és Sari, Hertelendy Anna (Párdányról), Lowieser Hilda (Szegedről), Pap Lili (Elemérről), br. Pászthory Riza, Reitter Edith (Nagykikindáról), Stassik Zaida.

— **Előléptetés.** Elek Zsigmondot, a Hazai Általános bizt. társ. itteni főügynökségének ügyvezető titkárárt, nevezett intézet igazgatósága ugyan-csak helyben első osztályú titkárrá léptette elő.

— **A pancsovai kiállítás.** Mint pancsováról jelentik, az ottani kiállítást rendező nagybizottság a napokban ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a kiállítást a jövő, 1905. év augusztus 15-től szeptember 15-ikéig fogják megtartani. Egyben elhatározták, hogy a kiállítást külön ipari- és mezőgazdasági csoportra osztják. A kiállítás vezetését egy külön igazgatóra bízzák, akit a legközelebbi bizottsági ülésen fogják megválasztani.

— **Uj politikai lap Baján.** A „Bajai Hírlap” társadalmi hetilap legközelebbi száma március 15-én mint politikai újság és mint a bajai szabadelvű párt hivatalos organuma fog megjelenni. Főszerkesztője: Lemberger Armin dr. bajai ügyvéd, felelős szerkesztője: Horovitz Gusztáv.

— **Tavaszi sugarak.** Jön immár nagy szellők szárnyán, kékellő ég arany sugarán, amit mindenki úgy vár a zordón idők után: a kikelet. A kékllő ég, amit oly soká nélkülöztünk, üdén, frissen és bájosan mosolyog, mint a tizenhatéztendő leány. A nap kacérkodva ontja meleg sugarait s tündökleni látszik az egész világ. A föltámadás sejtelméi vesznek körül bennünket, tündöklő tágul, szívünk hevesebben dobban s ereinkben gyorsabban kering a vér. Még csak sejtelem az ébredés, a kikelet, de már ez is gyönyörűséggel tölti el valónkat s szinte szimatoljuk a balzsamot, a virágillatot. A napsugarak

csábítóan cirogató sugaraira megduzzad az élet a fák és bokrok galyaiban s szerelmesen bontogatják apró rügyeskéiket a sugarak felé. Jön a tavasz, jön az élet. Csak azután családka ne legyen a ragyogás, hamisak ne legyenek a sugarak, mert bizony ez azután kétszeresen fáj, bimbónak, rügynek, embernek egyaránt.

— **Pályadíj vidéki hírlapíróknak.** A párvialok leküzdése céljából Nagyváradon alakult „Párbajellenes Szövetség” érdekes levelet intézett a napokban a vidéki hírlapírók országos szövetségének elnökéhez. Ezen levélben köszönetét fejezi ki a Szövetség vezetősége a magyar hírlapok lélekemelő pártfogásáért, amivel egyesületünk törekvéseit, mely a valódi becsület és az erkölcsi haladás útján mozog, nagyban elősegíti és támogatja. Részint ezen pártfogás miatt érzett halála jeléül, részint pedig az ügy érdekében 200 koronás pályadíjat kíván kitűzni a szövetség annak a vidéki hírlapíróknak, aki a párvialok leküzdése tekintetében az ügynek a leghasznosabb vagy legjelentékenyebb szolgálatot teszi az 1904. év december 31. napjáig. Akár irodalmi, akár társadalmi uton végzett mű vagy cselekedet jutalmazva leendő. Tehát nemcsak azok közül kívánják a pályadíj nyertesét kiválasztani, akik irodalmilag, cikkekkel vagy tanulmányokkal az ügynek a leg-több vagy legjelentékenyebb szolgálatot teszik, hanem azok közül is, akik tényekkel, pl. párbajellenes szövetség alakítása, vagy a szövetség valamely törekvésének előbbvitelére vagy a komoly becsületűeknek a párvialdal felületlen mellőzésekkel való elintézésére, fogják a mondott határidőig az ügyet tevékenyen szolgálni. A pályázatból ki vannak zárva a nagyváradi párbajellenes szövetségnek a pályázat meghirdetése napjig volt tagjai. A szövetség a pályadíjat időről-időre, anyagi viszonyai által megengedett módon, esetleg felemelve, megújítani szándékozik és azok, akik az első alkalommal nem lesnek nyertesek, a most kitűzött határidőig elért eredményeikre az újabb pályázatnál szintén hivatkozhatnak. A beérkezett jelentkezők közül a pályadíjra való elsőbbséget egy 7 tagú bizottság fogja megállapítani, melynek tagjait a V. H. O. Sz. és a Párbajellenes Szövetség fogja kiküldeni.

— **A részegség áldozata.** Halalos végű szerencsétlenség történt tegnap este hét óra tájban a temesvár-saághi uton levő vámház előtt. Gruis Tódor 40 éves kassdai lakos ugyanis egy téglával megrakott kocsival elhaladt a vámház előtt. Nyíri János vámszedő utána futott, megállította és követelte a vámpénzt, a mit Gruis le is fizetett és tovább hajtott. Mithogy tíz perc múlva egy ember beszólt a vámszedőhöz, hogy száz lépésnyire a vámháztól egy embert talált az uton holtan, kiből Nyíri vámszedő Gruis Tódort ismerte fel. Minden valószínűség és a mellett szól, hogy a szerencsétlen ember, a ki különösen erősen ittas volt, leesett a kocsirol és a kocsikerekei alá került, melyek agyonnyomták.

— **A ragadós száj- és körömfájás ellen.** A földművelésügyi miniszter, mint már megírtuk, a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezés és az ezzel kapcsolatos állatfajalmi korlátozások tárgyában az 1902. évi október havában kiadott szabályrendeletet hatályon kívül helyezvén, folyó évi március hó 2-án újabb rendeletet bocsátott ki a törvényhatóságokhoz. Az új rendelet az egyes udvarokban szórványosan, egész községekben, vagy több szomszédos községben szórványosan föllépett száj- és körömfájás esetére fokozott védekezési és óvórendszabályokat állít föl és a veszedelem nagyságához képest egyes udvarokra, községekre vagy veszkerületekre szóló zárlatokat rendel el. Kiterjed a rendelet a fertőzött helyekről való takarmányszállítások, hus és bőr forgalmának megszorítására. Intézkedik a beteg szarvasmarhák tejének hatóságai megsemmisítéséről, valamint az összes idevágó óvoimlékedések gyors és hivatalos ellenőrzés mellett leendő fogantatásáról és végül a betegség lejárta után fogantatásról és fertőtlenítéséről és kitisztításáról. Érdekes a rendelkezés azon része, mely az állatok mesterséges befertőzésére vonatkozik és amely a járvány gyorsabb és enyhébb lefolyása érdekében a már fertőzött községekben általában hivatalosan is

Szűrt és tisztított

Sarg-féle Szappan

Glycerin

a bőrt fehérré és gyöngéddé teszi.

Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin-szappan

egy felnőttéknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkitűnőbb tisztító-szerek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schaudlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

elrendelhető. Az egész rendelet intenciója főleg az itt-ott föllépő állatbetegség lokalizálására irányul s arra van hivatva, hogy gyors közbe lépés folytán a gazdákra káros állatforgalmi korlátozásra minél ritkábban és minél rövidebb időre legyen szükség.

Aki kertjét szereti, szép virágokat és kitünő konyhakerti terményeket akar, az fedezze mag-szükségletét Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésében Budapesten, Rottenbiller-utca 33. A cég ideai árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldök. Ezen árjegyzék az általánosan ismert, világhírű, kitünő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virágujdonosságoknak egész sorozatát is tartalmazza.

TÁVIRATOK.

Béke a parlamentben.

A képviselőház ülése március 10-én.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 10.

A képviselőház ma délelőtt Perczel Dezső elnöklésével ülést tartott.

Mindjárt az ülés elején elkezdődött a névszerinti szavazás a miniszterelnök indítványának napirendre tűzése fölött és a képviselőház az indítványt 131 szótöbbséggel napirendre tűzte.

Tisza István gróf miniszterelnök összes napirenden levő javaslatát visszavonta, hogy a házszabálmódosítás kerülhessen napirendre.

Lengyel Zoltán az összes visszavont javaslatokat magáévá teszi és módosítva azokat a két éves katonai szolgálattal, a magyar vezényleti nyelvvél, kéri azokat tovább tárgyalni.

Az elnök kijelenti, hogy a visszavont javaslatokat nem teheti magáévá senki.

Most Thaly Kálmán általános csöndben szólal fel s kéri a miniszterelnököt, hogy vonja vissza javaslatát, s ne tegye ki az országot újabb hosszú harcra, a mely harc keserűségét egyedül a pórtartalékosok kénytelenek szenvedni. Nem akarja e roppant felelősséget magára vállalni s az utolsó pillanatban még megteszi a lépést s békejebbot nyújt. Kéri az obstruálók, hogy hagyják abba a harcot, ha Tisza István gróf házszabálmódosító indítványát visszavonja s az unjonctörvényjavaslatot tüzi ki napirendre. (Általános élénk éljenzés.)

Tisza István gróf miniszterelnök nagy csönd és figyelem közepette szólásra emelkedik. Kijelenti, hogy belátja azt a nagy veszedelmet, melyet egy újabb obstrukció előidézne. Ezért, ha az összes pártoktól biztosítékot nyer az unjonctörvényjavaslatára, az obstrukció megszűnésére, házszabálmódosító indítványát visszavonja. (Percekig tartó általános éljenzés és taps.)

A miniszterelnök e kijelentése után Thaly Kálmán odalép Tiszához s melegen kezét szorit vele. Ugy Thalyt, mint a miniszterelnököt minden oldalról élénk ovációkban részesítik.

Az elnök öt perc szünetet rendel, amely alatt a képviselők a folyósóra tódulnak, a hol nagy örömmel tárgyalják a fordulatot. Ugron Gábor és Szederkényi Nándor pártjukat a harc abbahagyására bírják.

Szünet után Ugron Gábor szólal fel s kijelenti, hogy a harctól elállanak. Küzdelmük szent volt, de kimerültek. Barátjai nevében kijelenti, hogy minden hátsó gondolat nélkül teszik ezt, ha viszont Tisza is visszavonja indítványát.

Most az elnök megállapítja a holnapi

ülés napirendjét, mely szerint holnap az unjonctörvényjavaslatot tárgyalják s az ülést egy órára felfüggeszti.

Az orosz-japán háború.

Békeremények.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londoni jelentések szerint diplomáciai körökben mindinkább erősödik a remény, hogy sikerülni fog a további vérontást megállítani, úgy hogy a keletázsiai kérdést a küzdő felek választott bíróság elé viszik. Párisi hírek szerint Oroszországban erre meg is van a hajlandóság, Japán álláspontját azonban még nem ismerik, de hiszik, hogy Japán is sikerül a kérdés illetően megoldására rábírni.

A harctérről.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti táv.) A harctérről érkező jelentések újabb tengeri csatáról adnak hírt. A vladivosztoki hajóraj ugyanis összeütközött a japán hajórajjal, amely a vladivosztoki kikötőből kiindult orosz hajókat megtámadta. Az ütközetről pozitív hírek nincsenek, csak annyit vélnek tudni a források, hogy a vladivosztoki hajóraj igyekezett a harcot kikerülni, de a japánok kényszerítették őket a harc fölvételére.

A helyzet.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésén történt események minden körben rendkívüli örömet keltenek. A legelszántabb obstrukciók is megelégedéssel fogadták a fordulatot s általános a megnyugvás, hogy végre a parlamentben helyreáll a rend s az ország meg lesz kímélve a további harc keserveitől.

Monarchiánk és a Balkán.

Budapest, március 10. (A „Torontál” ered. táv.) Néhány nap óta állandóan kísért a hír a különböző katonacsapatok mozgósításáról, amit Magyarország és Ausztriának a Balkán ellen tervezett akciójával hoznak kapcsolatba. Illetékes helyről most kijelentik, hogy semmiféle diplomáciai vagy katonai akció a Balkán ellen mérvadó helyen nem tervezetik és minden ellenkező hír vagy jelentés semmiféle hitelt nem érdemel.

Új egyetemi tanárok.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint félhivatalosan jelentik, a király a budapesti tudományegyetem hittudományi karán Kiss János dr. eddigi ny. rendkívüli tanárt ny. rendes tanárrá nevezte ki s az üresedésben levő ágazásos hittani tanszékre Prohászka Ottokár dr. esztergomi papnöveldei rendes tanárt és lelkiigazgatót, az egyháztörténelem tanszékére pedig Karácsonyi János dr. bihari püspöki esperesplébános nevezte ki rendes tanárokká. A bölcsészeti karon is történtek új kinevezések, a mennyiben Alexander Bernát dr., Petz Gedeon dr. és Kövesligethy Radó dr. eddigi ny. rendkívüli tanárokat rendes tanárokká nevezte ki a király. Az kinevezésekre vonatkozó legfelsőbb elhatározásokat a hivatalos lap legközelebbi száma fogja közölni.

Leégett színházak.

Budapest, március 10. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint New-Yorkból jelentik, Elmira-ban (New-York állam) az ottani Liceum-színház és az Auditorium-színház teljesen leégett. Szerencsére a tűz akkor tört ki, mikor a színházban nem tartottak előadást s így emberéletben nem esett baj. A kár óriási.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Betörő korcsmáros.** Vakmerő betörést kísérelt meg Törökbecsén tavaly november hó 18-án éjjel Nesits Rada aracsi korcsmáros Tomasev György aracsi napszámmal. A korcsmáros társával ugyanis az emített éjjel átment Törökbecsére, ahol ketten az éj leple alatt hozzáfogtak özv. Dekker Sándorné házfalának keresztül-

törésére, hogy az így keletkezett résen át a lakásba hatoljanak. Sikerült is nekik a falat áttörni s már-már a lakásba jutottak, mikor a zajra felébredt Dekkerné. Segélykiáltásaira összeszaladtak a házbellek és a szomszédok, de a két jómadarat nem sikerült elcsipniök, mert azok hamar kerekelt oldottak. A gyorsan előhívott csendőrök azonnal hozzáfogtak a nyomozáshoz s gyanujuk mindjárt Nesitsre esett, a kinek hasonló bűncselekményekért már nem egyszer gyült meg a baja a bírósággal. A csendőrök rögtön Nesits lakására mentek, a hol még világosságot láttak, de alig, hogy az utcaajtóhoz értek a világosság azonnal kialudt. Ez persze nem akadályozta meg őket abban, hogy Nesitsnél látogatást tegyenek. Itt mindjárt két feszítő vasrudat találtak, melyeken friss vakolat nyomai voltak. Gyanújukat még inkább megerősítette az, hogy az előhívott Nesitsnek úgy a körmei, mint a bocksora szintén vakolatos volt. A rögtön megtartott házkutatás alkalmával megtalálták a másik bűnök is. Tomasevet, a ki a csendőröktől való féltelmében elbujt, a vallás során Tomasev minden habozás nélkül bevallotta, hogy a betörést tényleg ők kísérelték meg, majd a legrészletesebben elmondotta, hogy s mint ásták ki Dekkerné házfalát. Nesits látva, hogy a tagadás mitsem használna, szintén beismerte tettét, midőn azonban másnap a községeljárásnál fogták őket vallatóra, mindkettőjük tagadta, hogy ők kísérelték meg a betörést s azt mondták, hogy a csendőrök előtt csak azért vallották magukat bűnösöknek, mert félték, hogy ezek meg fogják őket verni. A betörő korcsmáros társával együtt a nagybecskereki királyi törvényszék elé került, mely ifj. Makk József törvényszéki bíró elnöklésével ma délelőtt tárgyalta a dolgot. Szavazóbírák voltak: Junga Aladár és dr. Eördögh Arpad törvényszéki bírák, ügyész volt: dr. Lauka József, védő pedig dr. Kardos Samu. A mai tárgyaláson a vádlottakon kívül, a kik konokul tagadtak mindent, az összes megidézett tanukat kihallgatták, akik valamennyien azt vallották, hogy a csendőrök sem nem bántalmazták, sem pedig nem fenyegették a vádlottakat, hanem azok önszántukból vallottak be mindent, mert látták, hogy a bűnjelek amugyis ellenük tanuskodnak.

A kir. törvényszék a vád- és védbeszéd után meghozta az ítéletet s mindkét vádlottat, kiknek bűnösségét beigazoltak találta, 2—2 évi fegyházra s a perköltségek megtérítésére ítélte. Az ügyész megnyugodott az ítéletben, a vádlottak ellenben felebbzték.

Budapesti gabonatözsze.

Budapest, 1904. március 10.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	Kilós	50 kilogr. ára		Kilós	50 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig		kor-tól	kor-ig
Tiszavidéki uj	76	8.35	8.60	80	8.70	8.95
Pestvidéki uj	76	8.30	8.55	80	8.65	8.80
Bánsági uj	76	8.25	8.50	80	8.55	8.75
Bácskai uj	75	8.35	8.60	80	0.—	0.—
Rozs	uj elsőrendű	70—75		6.65	6.80	
„	„ másodrendű			6.55	6.75	
Árpa	„ takarmány	60—62		5.90	6.10	
„	„ égetni való	62—64		5.80	5.90	
„	„ sörfőzésre való	64—66		0.—	0.—	
Zab	„	39—41		5.95	6.15	
Tengeri	ó bánsági			5.50	5.90	
„	„ másnemű			0.—	0.—	

Határidő-üzlet.

Budapest, március 10. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak ismét csökkentek. Déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1904.)	8.35	—	—
Buza (októberre 1904.)	8.31	—	—
Tengeri (áprilisra 1904.)	5.35	—	—
Zab (áprilisra)	5.64	—	—
Zab (októberre)	—	—	—
Rozs (áprilisra)	6.63	—	—
Rozs (októberre)	—	—	—

Felelős szerkesztőnk távollétében a szerkesztésért felelős: SOMFAI JÁNOS.

PÉNZTÁRNOK

(lehetőleg nyugdíjas tisztviselő)

szeregy fizetéssel felvétetik.

Ajánlatok írásbelileg személyesen nyújtandók be.

A Hazai általános biztosító részvénytársaság

Nagybecskereki főügynöksége.

(244—3.1)

Elek, útkár.

Torontá vármegye nagyszentmiklósi járás főszolgabírájától

408. kig. sz. 1904.

237-33

Pályázati hirdetmény.

Torontá vármegye nagyszentmiklósi járáshoz tartozó Óbessenyő, Valkány, Nagyteremia, Nyerő, Kisteremia, Nagyösz községekből álló Óbessenyő székhellyel rendszeresített körállatorvosi állásra pályázatot hirdetnek.

Javadalmazás: A körhöz tartozó községektől 1400 korona törzsfizetés, a községi és körállatorvosi állások szervezéséről szóló megyei szabályrendelet 10. és következő szakaszaiban foglalt mellékjövedelem és a husszemle után járó körülbelül 100 korona.

A körhöz tartozó Valkány községben több uradalom van, az ezektől várható valószínű jövedelem 400 korona.

A kör ketté választása iránti eljárás folyamatban van és így a megválasztandó körállatorvos annak idején jogosított lesz a két kör valamelyikét magának fentartani és a másik körre a pályázat kiírati. A kör ketté választása esetén is megmarad a törzsfizetés.

Felhívom mindazokat, kik a kérdéses állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. és az 1883. évi VII. t. c. értelmében felszerelt pályázati kérvényüket hozzám 1904. évi április hó 15-ig annál inkább adják be, mert a későbbben érkező kérvényeket nem veszem figyelembe. A választást Óbessenyő község házában 1904. évi április hó 21-én d. u. 3 órakor fogom megtartani.

Nagyszentmiklós, 1904. évi március hó 1-én.

Hadfy,
főszolgabíró.

22/2. szám. 1904.

241-1.1

Hirdetmény.

Nagymargita közbirtokosságának 2/1904. számú határozata folytán, a község határában levő düllő utak okleveles mérnök által felmérendők, ezen munkálatnak árlejtéseni kiadására Nagymargita község előjárósága által folyó évi március hó 23-ik napjának délelőtti 8 órájára kitűzetik a határidő.

Kikiáltási ár 400 korona. Vállalkozó köteles a szükséges munkásokat és zsindeleyeket állítani, minden külön díjazás nélkül. A fuvar a község adja. A díjazás a munkálat bevégezése és átvétele után fog folyósíttatni. Az árlejtés csakis Torontá vármegye törvényhatóságának jóváhagyása után lép jogérvényre.

Nagymargita, 1904. évi március hó 5-én.

Az előjáróság.

Eladó birtok.

Ugocsavármegyében, megye székhelytől és vasutállomástól 4 klm. távolságban, búzát és dohányt termő igen jó karban lévő 360 hold — 1200 □-övel számított — tagosított új úri lakással, 10 holdas belsőséggel és gazdasági épületekkel ellátott birtok szabad kézből eladó.

Közelebbi felvilágosítást nyújt Nagy-Szőllősön

CZAPÁRY DÉNES.

(242-3.1)

nyugalmozott gazdasági szaktanár.

103.348/1903. szám.

M. kir. államvasutak.

Legolcsóbb utazás

Olaszországba és Dél-Franciaországba Budapest — Uj Dombovár — Fiumén át a Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási-Társaság Fiume és Velence, illetve Ancona közt közlekedő gőzhajóin.

Hajójáratok menetrendje.

1903. november hó 1-től visszavonásig.

1. Indulás Fiuméből Velencébe minden kedden és szombaton este 8 óra 15 p.-kor.
2. Indulás Fiuméből Anconába minden hétfőn reggel 7 óra 30 percek és minden esütörtökön este 8 óra 15 percek.
3. Indulás Velencéből Fiuméba minden hétfőn és esütörtökön este 8 órakor.
4. Indulás Anconából Fiuméba minden szerdán reggel 7 órakor és minden szombaton este 8 óra 30 percek

Menettartam 10 óra.

Velencében érkezés és indulás a Szt.-Márk-téren.

Menetidjak

a hajó-átkeleési illetékekkel együtt:

Honnan	Hová	Pénz-érték	Gyorsvonat			Személyvonat III.
			I.	II.	III.	
osztály						
Budapest	Velence vagy Ancona	kor.	40-00	30-00	16-00	
•	Cannes	franc.	122-45	87-80		
•	Firenze		79-80	58-10	32-50	
•	Genova		95-55	69-10	38-95	
•	Grasse		124-60	89-25		
•	Lyon-Perrache		134-55	95-70		
•	Marseille		144-05	102-40		
•	Milano		76-25	55-60	31-05	
•	Menton		115-39	83-65		
•	Napoli		105-85	77-05	43-60	
•	Nizza		119-00	85-45		
•	Róma		80-05	58-25	32-60	
•	Torino		95-40	69-00	38-90	
Bécs	Velence vagy Ancona	kor.	51-40	37-40	19-50	
Berlin		márka	103-80	73-50	41-20	
Breslau			80-60	58-00	31-80	
Hamburg			130-20	93-10	54-90	

A gőzhajókon egy ágyért két korona utánfizetendő.

A hajó-átkeleési díj magában Fiuméből — Velencébe vagy Anconába: Diszterem hálóllyel együtt 16 kor.
I. osztály 12 „
III. (fedélzet) 6 „

A gőzhajóknak a Budapest—Fiume közt közlekedő gyorsvonatokkal, valamint Velencébe és Anconába a Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Milano stb. felé induló, illetve onnan érkező olasz vonatokkal közvetlen csatlakozásban

állanak. Fiuméba a vonatok a gőzhajók kikötőhelyéig közlekednek s onnan indulnak.

Fiuméből—Dalmáciába naponként indulnak gőzhajók, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat és pedig: Zarába, Spalatoba, Metkovicba, Raguzába és Cattaróba, melyek menetrendje az „Utmutató”-ban foglaltatik.

Menetjegyeket és csoportosítható körutazási jegyeket a fent megnevezett állomások, ugyszintén a magyar kir. államvasutak központi menetjegyi irodái Budapesten és Bécsben, továbbá a Cook Tamás és fia cég utazási irodái Budapesten és Bécsben adnak ki, ahol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Budapest, 1903. november hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Torontá vármegye nagyszentmiklósi járás főszolgabírájától

1156. kig. sz. 1904.

236-32

Pályázati hirdetmény.

Torontá vármegye nagyszentmiklósi járásba kebeleztet Kis-Zombor, Porgány, Ferencszállás, Keglevichháza, Bolgártelep, Pusztakeresztúr községekből álló Kis-Zombor székhellyel rendszeresített körállatorvosi állásra pályázatot hirdetnek.

Javadalmazás: A körhöz tartozó községektől 1200 kor. törzsfizetés, a községi és körállatorvosi állások szervezéséről szóló megyei szabályrendelet 10. és következő szakaszaiban foglalt mellékjövedelem, husszemle után járó körülbelül 100 korona.

Megjegyzem, hogy a kör székhelye marharakodó állomás. A körhöz tartozó Kis-Zombor községében öt uradalom van, Porgányon egy uradalom és így valószínű mellékjövedelem 1000 koronára tehető.

Felhívom mindazokat, kik kérdéses állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. és az 1888. évi VII. t. c. értelmében felszerelt pályázati kérvényüket bozzám 1904. évi április hó 15-ig nyujtsák be, mert a késve érkezett kérvényeket nem veszem figyelembe.

A választást Kis-Zombor község házában 1904. évi április hó 16-án d. e. 9 órakor fogom megtartani.

Nagyszentmiklós, 1904. évi március hó 1-én.

Hadfy,
főszolgabíró.

47. szám.

232-33

Hirdetmény.

Torontá vármegye törvényhatósági bizottsága 1903. évi december hó 14-én 2472/25.452/903. kgy. számú véghatározatával a sándorházi községi elemi népiskola építési munkáit 28.009 kor. 18 fill. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat foganatosításának biztosítása céljából az 1904. évi március hó 26-án d. e. 12-órájára Sándorháza község házában tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdtetük.

A versenyezni óhajtók felhívtnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó és a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig az alólirt községi előjárósághoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek Sándorháza község előjáróinál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt Sándorháza, 1904. évi március hó 6-án.

Eisel Antal,
jegyző.

Nikola,
bíró.

FELTÜNŐ UJDONSÁG.

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszerű veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

HIRDETÉSEK

A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta belyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét!

Hirdetések felvételnek a „TORONTÁL” kiadóhivatalában.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskerekén.